

«Тасдиқ мекунам»

Ректори МТД «Донишгоҳи
давлатии Данғара» доктори
илмҳои иқтисодӣ, профессор
Хайрзода Ш.Қ.
« _____ » соли 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар МТД «Донишгоҳи давлатии Данғара» ба кори диссертатсионии Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар мавзуи «Ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ)

Мубоҳаоти диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ ва мундариҷаи диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ), аз он ҷумла, *ба банди* ба банди 1 – Назария, методика ва методологияи таҳқиқи масъалаҳои тарбия, таълим ва инкишофи кӯдакони синни томактабӣ, банди 11 – Коркарди барномаҳои аз ҷиҳати илмӣ асосноки тарбия ва таълими кӯдакон мувофиқ ба мазмуни фаъолияти педагогӣ ва банди 13 – Фаъолияти инноватсионӣ ва таҷрибавию озмоишӣ ҳамчун манбаи рушди назария ва методикаи тарбияи томактабӣ мувофиқ мебошад.

Мубрами мавзуи таҳқиқ. Мубрамуи мавзуи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар муайян намудани мақсад, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, матраҳсоии масъалаҳои мубрами таҳқиқот, таҳлил ва хулосабарорӣ аз иттилооти бадастоварда иборат мебошанд. Дар муҳити муосири рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ муаммоҳои шароити ташаккул ва амалигардонии ҳамкории пайвастаи муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон аҳамияти махсус пайдо мекунад.

Ҳалли ин муаммо ба омилҳои зиёд, пеш аз ҳама, ба сатҳи баландшавии сифати тарбияи томактабӣ аз сатҳи ҳамкорӣ, ки байни муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила ба миён меояд, вобастагии ногуфтаи дорад. Самаранокии ин раванд ба воситаи дутарафа ҳамкорӣ кардани волидайн тарбиятгиранда ва муассисаи таҳсилоти томактабӣ зимни мавҷуд будани мақсадҳои муштарак, вазифаи муштарак тарбиявӣ, барномаҳои ҳамгирои тарбиявӣ-таълимӣ барои рушди тарбиятгирандагон муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва ғайра ба даст оварда мешавад. Волидон бояд дониш ва малакаҳои зарурӣ барои тарбияи дурусти фарзандон дошта бошанд, то онҳо дар ҷомеа мавқеи худро

пайдо карда тавонанд. Муносибати волидон бо фарзандон на танҳо ба рушди ҷисмонӣ, балки ба рушди зеҳнӣ, эмотсионалӣ ва иҷтимоии онҳо низ таъсир мерасонад.

Дар марҳалаи муосир гарчанде баъзе аз шакл ва усулҳои ҳамкорӣҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оилаҳои тарбиятгирандагонии синнусоли томактабӣ, ки тавассути илмҳои педагогӣ пешниҳод шудааст, хусусияти бонизомии фаъолияти мавҷуда ва равишнокии онро ба ҷаҳони низои таълиму тарбия - ташаккули ҳамаҷонибаи шахсияти кӯдаки синни томактабӣ дар ҷанбаи иҷтимоию фарҳангии ҷомеа инъикос намекунад.

Муҳимият ва зарурияти масъалаи мазкур дар таҳқиқи муҳаққиқони муосир, аз ҷумла И. Арабов, Б. Мачидова, Т.А. Данилина, Н.В. Додокин, И.М. Иззатова, Е.А. Кудрявцева, А.А. Майер, Н. Платокин, В.А. Никалаев, Н.А. Селезнёва, О. Сафонова, Г.С. Ҷалолова, Р.М. Ҷумичева, С.Б. Шишова, О.А. Качаров, В.Ю. Комаров, Н.В. Маклаев, Л. Содиков, Е. Арнаутон, А.И. Захарова, М.Д. Матюшкина, Е.К. Никитина, В.П. Сергеев, Т.Н. Шербаков ва дигарон мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Инкишофи назария ва амалияи таълиму тарбияи томактабӣ ва усулҳои ба роҳ мондани ҳамкорӣҳо бо оила ва муассисаҳои томактабӣ аз ҷониби олимони ватанӣ М. Лутфуллозода, Х. Раҳимзода, Б. Мачидова, А. Нурув, Х.М. Сабури, М.И.Иззатова, Л.М.Иматзода, Н. М.Юнусова, Л.М.Тоҷибоева, М.И. Обидова, Ш.П.Котибова, Г.А. Қурбонова, З.Ш.Қурбонова, С.С. Бобохонова, М.Х.Акрамова, М.Х. Шарифиён ва дигарон ҳамчун масъалаи муҳими педагогӣ мавриди баррасӣ ва таҳқиқ қарор дода шудааст.

Аз ин ҷиҳат, мавзӯи интиҳоб намудаи Иқромҷонзода Нозанин Иқромҷон дар мавзӯи «Ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳангии педагогии волидон» муҳрам ва муҳим арзёбӣ шуда, маҳз ошкорсозӣ ва асосноккунии назариявӣ ва дар озмоиш мавриди санҷиш қарор додани шароит барои идора намудани ҳамкорӣҳо байни муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оилаҳо ҳадафи асосии рисола маҳсуб меёбад.

Мақсади асосии таҳқиқотро доғалаби дараҷаи илмӣ дуруст муайян карда аст, ки он асосноксозии назариявӣ ва муайянсозии роҳу усулҳои муосири ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила ҷиҳати баландбардории фарҳангии педагогии волидон мебошад ва мутмаинем, ки унвонҷӯй ба мақсади дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузоштааш ноил шудааст.

Вазифаҳои тарбияи томактабӣ дар ҳамаи ниҳодҳои иҷтимоӣ – оила, муассисаҳои таълимӣ ва ҷомеа амалӣ карда мешаванд. Қабул гардидани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” ва таҳияи нави он Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулият барои таълиму

тарбияи кӯдак”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ”, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин таҳия, қабул ва амалигардонии Стратегияи миллии рушди маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Барномаи давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025, имконият ва шароитҳои махсусро барои рушди муассисаҳои таълимии томактабӣ таъмин намуд.

Аз ҷониби дигар, баррасии асосҳои назариявӣ ва амалии мавзӯи нишон медиҳад, ки имрӯз зарурати таҳқиқи масъалаи ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ба миён омада, дар ин раванд коркард ва истифодаи нокифояи роҳу усулҳои ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила арзёбӣ мегардад. Аз ин лиҳоз, интихоби мавзӯи рисола басо муҳим буда, муҳаққиқ дар зинаи таҳсилоти томактабӣ ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидонро таҳқиқ намудааст.

Дарачаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Навгонии илмӣ таҳқиқотро асосҳои назариявии ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оилаҳо оид ба баландбардории фарҳанги педагогии волидон вобаста ба талаботи пешрафти ҷомеа, ки муайян ва мушаххас карда шудаанд, ташкил медиҳад. Дар раванди таҳқиқот самтҳои асосӣ ва роҳу усулҳои ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оила ҷиҳати ташаккули фарҳанги педагогии волидон ошкор ва асоснок карда шудаанд; шаклҳои мухталифи ҳамкорӣ, ки ба баландшавии фарҳанги педагогии волидон мусоидат мекунанд, таҳия, тасвир ва татбиқ карда шудаанд; роҳу воситаҳои ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо волидон, на танҳо дар шакли чорабиниҳои алоҳида, балки ҳамчун як раванди муттасили таълимӣ-тарбиявӣ манзур карда шудааст; заминаи иттилоотӣ-методи таъмини волидон бо маълумотҳои зарурӣ дар бораи масъалаҳои таълиму тарбия, ба ҳисобгирии хусусиятҳои психологӣ кӯдакон, усулҳои пешқадами ҳамкории самарабахш ва ғайра коркард ва ироа гардидаанд.

Бо мақсади муайянсозии сатҳи ташаккули фарҳанги педагогии волидон ва натиҷаҳои ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо волидон меъёр ва нишондиҳандаҳои ин раванд ба таври арзёбӣ мушаххас пешниҳод карда шудаанд.

Инчунин, тавсияҳои мушаххас барои мураббӣён ҷиҳати беҳтар кардани сифати ҳамкорӣ бо оилаҳо ва баланд бардоштани сатҳи фарҳанги педагогии волидон таҳия ва пешниҳод гардидаанд, ки онҳоро ба таври эҷодӣ дар фаъолияти муассисаҳои томактабӣ истифода бурдан мумкин аст.

Нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд:

- Ошкор карда шудааст, ки баланд бардоштани фарҳанги педагогии падару модар яке аз ҷанбаҳои муҳими ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти

томактабӣ бо оила ба ҳисоб рафта, барои соҳаи педагогика, назарияи таълиму тарбия ва умуман барои ҷамъият аҳамияти бузург дорад, зеро маҳз оила комёбии тарбияи кӯдакони хурдсол ва синни томактабиро муайян мекунад. Маърифати педагогии падару модар на танҳо донишҳои назариявӣ оид ба хусусиятҳои психологияи кӯдакон, рушди иҷтимоии онҳо, усулҳои таълим ва тарбия, инчунин малакаҳои амалӣ оид ба муошират бо кӯдакон, ҳалли муноқишаҳо ва фароҳам овардани муҳити мусоиди рушди онҳоро дар бар мегирад.

- Муайян гардидааст, ки масъалаи баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ҳамчун вазифаи муҳимми ҷомеа ва муассисаҳои таълимӣ арзёбӣ мешавад. Таҳкими фарҳанги педагогии волидон на танҳо ба беҳтар шудани муносибатҳои оилавӣ мусоидат мекунад, балки инчунин барои таъмини рушди ҳамаҷонибаи кӯдак, ташаккули шахсияти ӯ ва таъмин намудан ба зинаҳои таҳсилоти мактабӣ ва ба зиндагӣ дар ҷомеа замина мегузорад.

- Исбот карда шудааст, ки дар амал роҳҳои муассири ҳамкорӣ бо волидайн на ҳамеша ба талабот ҷавобгӯ буда, дар баъзе мавридҳо, муносибатҳо бо волидайн ба таври расмӣ ба роҳ монда шуда, дар онҳо фаъолияти якҷоя, табодули афкор ва муҳокимаи масъалаҳои мубрами тарбия кӯдак кам баррасӣ карда мешаванд. Ин ҳолат метавонад ба он оварда расонад, ки волидайн дар раванди таълим ва тарбияи фарзандон иштироки кам дошта, ба муассисаҳои таълимӣ, на ҳамчун шарикҳои муҳим дар рушди кӯдакон, балки ҳамчун макони нигоҳубини кӯдакон назар мекунанд.

- Ошкор карда шудааст, ки ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар шаклҳои гуногун ба роҳ монда мешавад, ки ҳадафи онҳо баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ва дар ин замина, таъмини рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон мебошад. Дар заминаи баҳисобгирии арзишҳои хонаводаги оила, одату анъанаҳои миллию имкониятҳои тарбиявии волидон ва муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ метавонанд барномаҳои махсуси педагогии тарбияи оилавино таҳия ва амалӣ намоянд, ки дар доираи онҳо волидон метавонанд дар раванди таълим ва тарбияи кӯдакон фаъолона иштирок намоянд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки ғояҳои асосии назариявӣ ва амалии ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оила вобаста ба ташаккули фарҳанги педагогии волидон мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода шуда, зарурати беҳтарсозии сифати ҳамкориҳои педагогии онҳо асоснок карда шудаанд; мафҳуми «фарҳанги педагогӣ» ҳамчун як ҷузъи фарҳанги умумибашарӣ дар мазмуни худ таҷрибаи педагогии ҷаҳонӣ, тағйири марҳилаҳои таърихии фарҳангӣ - педагогӣ ва тағйиротҳои маърифатии ба он хос, таърихи илми педагогӣ ва ғайраро дарбаргиранда шарҳу тавсиф шуда, бад-ин васила ба ғанӣ гаштани мавзӯи таҳқиқот мусоидат мекунад. Аҳамияти амалии таҳқиқоти мазкур аз он

иборат аст, ки натиҷа ва дастовардҳои корҳои таҳқиқотӣ, баррасии заминаи психологӣ-педагогӣ, ташкили раванди ҳамкории педагогии муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ба волидон ҷиҳати такмили фарҳанги педагогии волидон ташкил дода, роҳҳои ҳамкории мутақобиларо арзёбӣ мекунад, фаро мегирад.

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии мазкурро дар омодабосии босамари мураббӣи муассисаҳои томактабӣ, шунавандагони курсҳои такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони муассисаҳои томактабӣ, баланд бардоштани маърифати тарбиявии волидон мавриди истифода қарор додан мумкин аст.

Саҳми шахсии доктара аз иштироки бевоситаи ӯ дар марҳилаҳои таҳқиқот, аз ҷумла банақшагирӣ, интиҳоб ва асосноккунии мавзӯ, тартиб додани нақшаи рисола, муайянсозии ҳадаф, вазифа, объект ва мавзӯи таҳқиқот, баргузории таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва ба низом даровардани натиҷаҳои маълумоти таҷрибавӣ ва коркарди онҳо, ҷамъбаст ва таҳлили натиҷаҳои озмоиши педагогӣ иборат мебошад. Тавсияҳои методӣ, инчунин маводи амалӣ (дар замима) метавонанд ба кори педагогӣ ва тарбиявии ҳам мураббӣи муассисаҳои томактабӣ кӯмаки методӣ расонанд ва дар мавридҳои хониши курсҳо оид ба ҳамкории МТТ ва оила барои мураббӣи МТТ; таҳияи барномаҳо ва воситаҳои таълимӣ оид ба ҳамкории МТТ ва оила истифода шаванд. Нашри мақолаҳои илмӣ, баромад дар мизи мудир, семинар, конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ аз ҷамъбасти кори таҳқиқотӣ бармеоянд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот, ҳулосаҳо ва тавсияҳои дар рисола пешниҳод гардида, бо консепсияи илмии педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмпирӣ таҳқиқот, инчунин таҳлили шароит ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмӣ ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии таҳқиқот мутобиқ ва таҷрибаи амалии муаллиф таъмин гардидааст.

Тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия ба талаботи Дастурамал оид ба таркиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ), автореферат, мақолаҳои илмӣ ҷопшуда мувофиқат мекунад. Мазмуну муҳтавои автореферат аз мазмун матни диссертатсия бармеояд.

Рисолаи илмӣ мазкур муқаддима, се боб, зербобҳо, ҳулосаю тавсияҳо, рӯйхати адабиётро дар бар мегирад. Мазмун диссертатсия дар 201 саҳифаи ҷопи компютерӣ дарҷ гардида, рӯйхати адабиёти истифодашуда 160 номгӯро ташкил медиҳад. Натиҷаи таҳқиқотӣ дар ҷадвалу диаграммаҳо тавсир ёфтааст.

Муаллиф дар муқаддимаи диссертатсия оид ба мубрамияти таҳқиқи масъала, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, мақсаду вазифаҳои таҳқиқот, асосҳои назариявӣ методологӣ ва сарчашмаи маълумот, навиноҳо ва аҳмияти

назариявию амалии таҳқиқот, фарзия ва нуктаҳои ба дифоъ пешниҳодшаванда, истифодаи заминаҳои эмперикӣ маълумот додааст.

Дар боби якуми диссертатсия **“Аҳамияти назариявӣ ва амалии ташаккули фарҳанги педагогии волидон”** масоили вобаста ба фарҳанги педагогии волидон ва нақши он дар низоми тарбия, педагогикаи муосир, андешаҳо нисбат ба масъалаи ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва волидайн инчунин муносибати падару модар ва дигар аъзоёни дар оила, тарбияи фарзанд, таъсири оила ба ташаккули салоҳияти худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ мавриди омӯзишу таҳқиқ қарор дода шуда, таҳлилу баррасӣ карда шудааст.

Муҳаққиқ дар таҳлили вазъи ғайриадабӣ ва имкониятҳои тарбиявии оилаҳои муосир нишон медиҳад, ки аксари волидон барои иҷтимоишавии самараноки кӯдак шароити мусоид фароҳам намеоваранд, ки ин боиси мушкилоти иҷтимоӣ, аз ҷумла таълиму тарбия мегардад. Хатогихон волидайн дар тарбия метавонанд ислоҳнашаванда бошанд ва дар шаклгирии рафтори ғайриҷамъиятӣ, мушкилиҳои мубоқишавӣ ва хоҳишҳои руҳӣ зоҳир шаванд. Аз ин рӯ, баландбардории маърифати педагогии волидон муҳим аст.

Дар зербоби дууми боби якум **“Педагогикаи муосир нисбат ба масъалаи ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва волидайн”** масоили педагогикаи муосир нисбат ба масъалаи ҳамкориҳои муассисаи таълимии томактабӣ ва оила баррасӣ шудааст. Таъкид гардидааст, ки эҳёи арзишҳои миллӣ ва фарҳангӣ дар Тоҷикистони соҳибистиклол тақозо мекунад, ки масъалаи ташаккули фарҳанги педагогии волидон бояд мавриди баррасии махсус қарор гирад. Бисёре аз оилаҳо ба мушкилоти иқтисодӣ рӯ ба рӯ буда, вақти волидайн бештар ба таъминоти моддӣ сарф мешавад. Муоширати маънавӣ бо кӯдакон дар аксари оилаҳо нодир аст.

Муҳаққиқ ҳангоми ташкилу гузаронидани корҳои таҷрибавӣ – озмоишӣ дар муассисаҳои таҳсилоти томактабии шаҳру ноҳияҳои минтақаи вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мекунад, ки шароити имрӯза таҳлилу ҷустуҷӯӣ ва дарёфти роҳи усулҳои нави ҳамкории педагогӣ ва волидонро талаб мекунад.

Ба андешаи муаллиф кори тарбиявӣ бе низоми баландбардории маърифати педагогӣ ва тақмили фарҳангии педагогии волидайн ва беҳамкорӣ ба муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ натиҷа намедиҳад, зеро ташаккули ҳаматарафагии шахсияти кӯдакон дар натиҷаи ҳамкории зичи судманди оила бо кормандони муассисаҳои томактабӣ натиҷаи мусбат наметавонад.

Дар боби дууми диссертатсия **“Ҷанбаҳои педагогии ташаккули фарҳанги педагогии волидон ва таъсири он ба рушди маҳорати худбаҳодиҳии кӯдакон”** масъалаи муносибати волидон ба кӯдакон дар оила ва таъсири он ба ташаккули маҳорати худбаҳодиҳии кӯдакони синни

томактабӣ ва роҳҳои муассири ташкили ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст.

Дар зербоби якуми боби дуюм **“Муносибати волидон дар оила ва таъсири он ба ташаккули худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ”** омӯзишу таҳқиқ ва таҳлилу баррасии адабиёти педагогиву психологӣ, корҳои зиёди илмию таҳқиқотӣ доир ба таъсиррасонии амсилаҳои гуногуни муносибати волидон ба инкишофи шахсияти кӯдакон, хусусиятҳои таъсиррасонии он ба рафтори шахс ва психологияи оила баррасӣ шудааст.

Муҳаққиқ дар раванди таҳқиқот ба кулӣ фарқ кардани низомии муносибатҳо дар оилаи комил аз оилаи нокомилро нишон медиҳад. Дар оилае, ки системаи комили асту муносибатҳо дар асоси меъёрҳои инсондӯстӣ, меҳрубонӣ, эҳтироми ҳамдигар сурат гирифтаанд аъзоёни он доимо бо ҳам муошират менамоянд, дар онҳо рӯҳияи инсондӯстӣ ҳукмфармо мегузарад. Усули муошират дар оилаҳои нокомил чунин аст: гунаҳгоркунанда, эҳтиёткорона, хушомадомез, канораҷуёна, ки бо худбаҳодиҳии паст мувофиқат мекунад. Худбаҳодиҳӣ дар шакли кушода нисбатан мувофиқ, устувор ва аз баҳодиҳии ботинӣ дида нисбатан зиёдтар вобастагӣ дорад.

Дар зербоби дуюми боби дуюми диссертатсия **“Роҳҳои муассири ташкили ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила, барои рушди натиҷаи маҳорати худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ ва фарҳанги педагогии волидон”** зикр гардидааст, ки ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо волидайн бояд мақсаднок бошад.

Қайд карда шудааст, ки тамоюли амалии волидонро, ки ба тарбияи фарзанд дар ҳолати эҳсоси норасоии дониш ба муассиса муроҷиат мекунанд, бояд ба эътибор гирифта шавад. Барои ҳамкорӣ, мутахассисон бояд дараҷаи маълумотнокӣ ва муносибати волидонро ба тарбия муайян кунанд. Натиҷаи маърифатнокӣ аз донишҳои педагогии оила ва интиҳоби дурусти шаклҳои кор вобаста аст. Масъалаи ҳамкории оила бо муассисаҳои томактабӣ аз ҷониби олимони мутахассисон муҳокима шуда, диққати онҳоро қайҳост ҷалб кардааст.

Дар боби сеюм диссертатсия **“Технологии ташаккули фарҳанги педагогии волидон тавассути ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила”** масъалаҳои ташаккули фарҳанги педагогии волидон тавассути ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар асоси технологияи фаъоли педагогӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст.

Дар боби мазкур таъкид гардидааст, ки муоширати муосир байни мураббиён ва волидайн дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ барои рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон ва волидони онҳо муҳим таъсири мусбат мерасонад. Истифодаи технологияҳои муосир дар ташаккули фарҳанги педагогӣ аҳамияти калон дорад. Сомонаи муассиса, шабакаҳои иҷтимоӣ ва почтаи электронӣ воситаҳои хуби мубодилаи ахбор мебошанд. Мураббиён метавонанд аксҳо ва маводҳои намоиширо оид ба фаъолияти кӯдакон

мунтазам нашр кунанд ва волидайн метавонанд мувофиқ ба он худро диҳанд ва маслиҳат гиранд.

Дар зербоби якуми боби сеюми диссертатсия **“Таъсири шаклҳои аёни-иттилоотии ташкили ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила, ки ба рушди салоҳиятҳои кӯдак ва фарҳанги педагогии волидонӣ”** усулҳои визуалию иттилоотии муоширати мураббӣён ва волидайн дар муассисаҳои томактабӣ таҳлилу баррасӣ шудаанд, ки ба рушди кӯдакон ва фарҳанги педагогии волидон таъсир мерасонанд.

Муаллиф таъкид мекунад, ки муоширати муассир байни мураббӣён ва волидайн барои рушди ҳамаҷонибаи кӯдак муҳим аст ва шаклҳои визуалию иттилоотӣ, ба монанди ғӯшаҳои иттилоотӣ бо аксҳо, маълумот дар бораи речаи рӯзона ва намоиши корҳои эҷодии кӯдакон, дар ин раванд нақши калидӣ доранд.

Истифодаи технологияҳои муосир, аз қабili сомонаҳо ва шабакаҳои иҷтимоӣ низ муҳим аст. Ин усулҳо робитаи ҳамкориро байни мураббӣён ва волидайн мустаҳкам намуда, ба беҳтар шудани сифати таълиму тарбия мусоидат мекунад. Муҳим аст, ки ин шаклҳо мунтазам нав карда шаванд ва ба ниёзҳои волидайн ҷавобгӯ бошанд.

Дар зербоби дуюми боби сеюм **“Баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон зимни ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила”** мазмун, шаклҳо ва роҳи усулҳои гуногуни ташаккули фарҳанги педагогии волидон зимни ҳамкорӣ бо муассисаи таҳсилоти томактабӣ пешниҳод ва таҳлилу баррасӣ гардида, корҳои тарбиявӣ-озмоишӣ бо иштироки 200 нафар кӯдакон, 36 нафар мураббӣён, инчунин 105 нафар падару модар баргузор шудааст.

Қайд мегардад, ки дар натиҷаи татбиқи барномаҳои такмили фарҳанги педагогӣ, маърифати волидон дар соҳаи психология ва педагогика баланд гардида, муносибати онҳо бо кӯдакон беҳтар ва дар умум, бо баландшавии сифати таълиму тарбия дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ мусоидат менамояд.

Кори таҳқиқоти пешниҳодшуда аҳамияти ташаккули баргузори чорабиниҳои махсуси ҳамкориро дар баландбардории маърифати педагогии волидайн ҳамчун омили муҳими таъмини рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон нишон медиҳад. Татбиқи барномаҳои омӯзишӣ, пешниҳоди дастгирии доимӣ ва ба назар гирифтани хусусиятҳои фарҳангии оилаҳо метавонад ба беҳтар гардидани муносибатҳои оилавӣ ва баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилоти томактабӣ мусоидат намояд ва рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон ва омодагии онҳо ба зиндагии мустақил замина мегузорад.

Дар умум, дастгоҳи илмӣ ва сохтори диссертатсия, автореферати он мувофиқи талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, автореферат ва

мақолаҳои илмӣ чопшуда дар сатҳи хуб таҳия гардида, мухтавои автореферат ба мазмуни диссертатсия мувофиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Эродҳо ба кори диссертатсионӣ. Дар баробари дастовардҳои муҳимми зикршуда, диссертатсия ва фишурдаи он аз камбудиву норасоӣҳо низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои тақмили минбаъдаи таҳқиқоти диссертатсионӣ муфид хоҳад буд, аз ҷумла:

1. Дар диссертатсия таҳлили Стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нигоҳи ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон мушоҳида нагардид. Дар ин бобат доктлаби дараҷаи илмӣ фикру ақидаи худро иброз медошт, ба мақсади гузоштааш бештар ноил мегардид. Ин арзиши амалии таҳқиқотро боз ҳам афзунтар менамуд.

2. Дар матни диссертатсия ва автореферат муҳаққиқ тавсияҳои методиро васеътар барои падару модарон, равшаншиносону педагогҳо ва низоми тақмили ихтисоси мураббияҳо барои омӯзиши минбаъдаи масъалаи мазкур пешниҳод мекард, мухтавои кори таҳқиқотӣ боз ҳам пурратар мегардид.

3. Хуб мешуд, агар мушкilotи мавҷудаи ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон бобати тарбияи фарзандон ва роҳҳои бартараф намудани онҳо бештар маълумот дода мешуд, сифати рисола боз ҳам болотар мегардид.

4. Дар матни диссертатсия гоҳо хатоҳои техникӣ дучор мешаванд, ки ислоҳи онҳоро зарур мешуморем.

Бояд қайд кард, ки камбудии зикршуда арзиши комили илмӣ ва дастовардҳои назарраси диссертатсияро халалдор намекунад.

Хулосаи умумӣ

Дар маҷмӯъ таҳқиқоти диссертатсионии Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар мавзӯи «Ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ) ба талаботи Низомномаи Шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, автореферат ва мақолаҳои илмӣ чопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он Икромҷонзода Нозанин Икромҷон сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ) мебошад.

Тақриз аз тарафи эксперт, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Гафурова Д.Ҷ. мураттаб шудааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-методии кафедраи педагогика ва психологияи МДТ «Донишгоҳи давлатии Данғара», ки дар он доктарабӣ дараҷаи илмӣ Иқромҷонзода Нозанин Иқромҷон иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

Дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-методии кафедраи педагогика ва психологияи МДТ «Донишгоҳи давлатии Данғара» 12 нафар устодон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ:

«тарафдор» - 12 нафар,

«бетараф» - нест,

«муқобил» - нест.

(Қарори ҷаласаи васеи семинари илмӣ-методии кафедраи педагогика ва психологияи МДТ «Донишгоҳи давлатии Данғара» аз санаи 28.08.2026, протоколи №1).

Раиси ҷаласаи васеи семинари
илмӣ-методӣ, мудири кафедраи
педагогика ва психологияи
МДТ «Донишгоҳи давлатии Данғара»,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Д.Ҷ. Гафурова

Эксперти таҳқиқоти диссертатсионӣ,
номзади илмҳои педагогӣ, иҷрокунандаи
вазифаи дотсенти МДТ
«Донишгоҳи давлатии Данғара»

Ю.Ш.Наботов

Котиби ҷаласа:
номзади илмҳои педагогӣ,
муаллими калони кафедраи
педагогика ва психологияи
МДТ «Донишгоҳи
давлатии Данғара»

Ч.Ш.Садирова

Имзои Д.Ҷ.Гафурова, Ю.Ш.Наботов ва Ч.Ш.Садироваро-ро тасдиқ мекунам.

Сардори шӯбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ «Донишгоҳи давлатии Данғара»

Тоирзода Сухроб Тоир

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735320, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Хатлон, ноҳияи Данғара,
кӯчаи Марказӣ 25. Тел: +99283122-28-06; +992553555765; +992907773610;
E-mail: dddangara_2013@mail.ru; dilorom.gafurova@mail.ru; www.dsu.tj

« 02 » 09 соли 2026.